

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ОСІБ «ТРЕТЬОГО ВІКУ»

Драчук О.В., здобувач третього (доктор філософії) рівня вищої освіти
(odrachuk@nubip.edu.ua)

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Наявна інформація та визначення, пов'язані зі старінням, формуються соціально, як й інші види інформації. Загальновідомо, що старіння виступає біологічним процесом, проте значення та оцінки, котрі йому приписуються, є продуктами соціального конструювання [1]. Окрім того, що це біологічне й фізичне явище, старіння являє собою період, що визначається як соціальний.

Нині все частіше ідеал навчання протягом усього життя поділяється завдяки процесу глобалізації та інформаційному суспільству. Проте сама ідея щодо навчання людей протягом усього життя, не нова. Так, гаслом 1920-х рр. ХХ ст., було «Освіта – це життя». Ліндемман метою освіти вважав надання сенсу всьому життю, підкреслюючи при цьому відсутність кінцевої точки освіти. А. Уайтхед (1931 р.) освіту визначав як постійний дослідницький процес протягом усього життя. При цьому дослідник заперечував аргумент щодо використання знань людьми, отриманими в юності, оскільки все їхнє життя стало недійсним [2, с. 168]. Отже, всім (як дорослим, так і дітям) найважливішим навчанням виступає навчитися вчитися, досягаючи самостійних дослідницьких навичок.

У доповіді ЮНЕСКО «Вчимося бути» (1972 р.), підготовленою комісією, на чолі з Е. Форє, відмітимо дві важливі тези: «Безперервне навчання» і «Суспільство, що навчається». Перша є наріжним каменем освітньої політики, а друга передбачає стратегію, яка залучить суспільство до процесу навчання (Tanilli, 2004; репортер, Ayhan, 2005: 6). Таким чином, у звіті Е. Форє було заявлено, що якщо навчання охоплює все життя людини, стосується всього суспільства з усіма його соціально-економічними та освітніми джерелами з погляду як тривалість життя, так і різноманітності, недостатньо відремонтувати систему освіти, необхідно бути суспільством, орієнтованим на навчання. У цьому контексті зміст суспільства, котре навчається, можна розглядати як відображення дизайну нового світу в освітній сфері.

У 2000 році в країнах-членах Європейського Союзу було опубліковано Маніфест навчання протягом усього життя, де було зроблено кроки щодо навчання протягом усього життя. Відповідно до цього маніфесту, навчання протягом усього життя має дві мети. Один із них – запровадити та закріпити активне європейське громадянство. Інша мета полягає в тому, щоб навчити людей набувати професійних навичок, необхідних для пристосування до нового інформаційного суспільства та повноцінної участі у соціальному та економічному житті. Таким чином, навчання протягом усього життя було розроблено для того, щоб люди могли досягати здібностей, що дозволяють їм удосконалювати себе за допомогою різних пристроїв, мати необхідні навички у технологічних галузях та відігравати активну роль у сучасному суспільстві [3]. Щоб бути в суспільстві ХХІ ст., навчання – це процес, який має тривати все життя. Саме життя є безперервним процесом навчання, однак кожна людина має користуватися деякими новими, більш просунутими освітніми можливостями як у професійній, так і в спільних областях, щоб йти в ногу з соціальними та технічними змінами, пристосовуватися до змін, що відбуваються в конкретних умовах (шлюб, батьківство, професійний статус, старість) [4, с. 38].

Щоб реалізувати «навчання протягом усього життя» та «активне громадянство», які є причинами існування суспільства, що навчається, пріоритет у навчанні має бути відданий

визначенню перспективи третього віку. Зокрема, визначення перспектив і очікувань людей похилого віку, пов'язаних з освітою, можна розглядати як перший крок до того, щоб зробити ідеал навчання протягом усього життя більш всеосяжним для всіх людей. Фрідан [5, с. 25] довів першооснову фізіологічно-когнітивних здібностей до продуктивного і здорового старіння в третьому віці. При цьому вчений наголосив на продовженні навчання за допомогою діяльності: це живить розум, підтримує його активність, є результатом успішного навчання та продуктивного старіння. Таким чином, слід визнати, що перспектива навчання протягом усього життя, яка є основним компонентом концепції «активного старіння», продовжується у загальному характері навчання протягом життя.

У своїй роботі («Свіжа карта життя») П. Ласлетт заявив, що багато людей похилого віку стають лінивими з виходом на пенсію після соціальних обов'язків, професійного статусу і можливостей. Однак метою третього віку є самореалізація [6]. Отже, третій вік визначається П. Ласлеттом як «вінець життя». Проте, виконання очікувань у віці вимагає ретельних і самовідданих зусиль протягом усього життя. Отже, особливо в суспільствах із тривалими очікуваннями життя, ще однією важливою необхідністю є організація діяльності протягом усього життя зі збільшенням частки людей у тому майбутньому віці. Тому що реалізація соціальної відповідальності у похилому віці грає таку ж важливу роль, як і молодь, у підготовці політики.

Отже, якщо розглядати освіту з погляду третього віку, та засоби навчання самі по собі є особливими цінностями, крім особистого та соціального використання, і вони дають людям необмежений досвід, який вартий того, щоб витратити зусилля та час. Освітнє середовище та методики, що розкривають потенціал навчання студентів третього віку, відповідають нинішнім умовам життя та їхньому соціальному середовищу.

Перелік покликань

1. Featherstone M.& Hepworth M., 2005, “Images of Positive Aging”, *Images of Aging*, Taylor&Francis Online. Friedan, B., 1993, *The Fountain of Age*, New York: Simon & Schuster.
2. Knowles, M., 1996, *Yetişkin Öğrenenler, Göz Ardı Edilen Bir Kesim*, Çeviren: Serap Ayhan, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s.168.
3. Commission Memorandum of 30 October 2000 on Lifelong learning, http://europa.eu/legislation_summaries/other/c11047_en.htm
4. UNESCO, 1985, *Yetişkin Eğitimi Terimleri*, Milli Eğitim Komisyonu, (Çev: Ferhan Oğuzhan), Ankara
5. Friedan, B., 1993, *The Fountain of Age*, New York: Simon & Schuster
6. Laslett, P., 1989, *A Fresh Map of Life: The Emergence of the Third Age*, London: Weidenfeld & Nicolson